

MILJØstyrelsen
Industri

11. december 2006
Jr. nr. MST-147-00004
san//

Grundnotat til Folketingets Miljø- og Planlægningsudvalg

om EU Kommissionens forslag om opstilling af miljømærkekriterier for produktgruppen *sæbe shampoo og hårbalsam* under EU's miljømærkeordning (Blomsten).

Resumé

Kommissionen har fremsendt forslag om fastsættelse af kriterier for sæbe, shampoo og hårbalsam. Forslaget til miljømærkekriterier er udarbejdet af en arbejdsgruppe under Kommissionen, ledet af Norge. Danmark har arbejdet for en udvidelse af beskyttelsesniveauet mht. kriterier for sundhed i henhold til generel dansk holdning, men har ikke kunnet finde tilstrækkelig støtte for denne holdning, hverken i Kommissionen eller i arbejdsgruppen.

1. Status

Kommissionen har den 22. november 2006 fremsendt ovennævnte forslag. Forslaget har hjemmel i art. 6, stk. 1 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning nr. 1980/2000 af 17. juli 2000 (miljømærkeforordningen) om en revideret ordning for tildeling af et EF-miljømærke.

Forslagene behandles i et forskriftsudvalg i overensstemmelse med forordningens art. 17, jf. art. 5 i Rådets afgørelse 1999/468/EF (1999/468/EF art. 5). Hvis der er kvalificeret flertal for kriterierne, udsteder Kommissionen afgørelsen. Opnås der ikke kvalificeret flertal, kan Kommissionen forelægge sagen for Rådet og underretter samtidig Europa-Parlamentet. Rådet kan med kvalificeret flertal vedtage forslaget uændret eller udtale sig mod det. Hvis der er kvalificeret flertal imod forslaget, skal Kommissionen behandle sagen på ny. Handler Rådet ikke inden en frist på højst tre måneder, kan Kommissionen udstede beslutningen.

Det er første version af kriterier for *sæbe, shampoo og balsam*. Afstemning er planlagt d. 14. december 2006.

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketinget.

2. Formål og indhold

Forslaget for miljømærkning af *sæbe, shampoo og hårbalsam* omfatter: Ethvert stof eller præparat, der er bestemt til at komme i kontakt med huden og hårvækst, udelukkende eller hovedsageligt med henblik på at rense (*sæbe* eller *shampoo*), og ethvert stof eller præparat, der er bestemt til at pleje hårvækst (*hårbalsam*).

Produktgruppedefinitionen har udspring i den mere omfattende definition af alle kosmetiske produkter, nedskrevet i Rådets direktiv af 27. juli 1976 (kosmetiskdirektivet) med senere ændringer.

Hverken miljømærkeforordningen eller kosmetikdirektivet omfatter medicinske plejeprodukter. *Sæbe, shampoo og balsam* med EU's miljømærke må hverken markedsføres eller sælges som produkt med særlig antibakteriel funktion.

Kommissionen forstår, at miljømærkekriterierne er gyldige i indtil 4 år fra vedtagelsen.

Miljøbeskyttelsesniveauet i forslaget til miljømærkning af *sæbe, shampoo og hårbalsam* (herefter *sæbe og shampoo*) omfatter kriterier for *akvatisk toksicitet* overfor vandlevende organismer; *miljøfarlighed*; krav om *let nedbrydelighed* af indgående tensider (overfladeaktive stoffer; tilsættes *shampoo* og *sæbe*, og opløser fedt og snavs); *begrænsning* af øvrige ingredienser, der ikke nedbrydes under lave eller ingen iltforhold; *bioakkumulbarhed* (mulighed for ophobning i fødekæden) for farvestoffer og konserveringsmidler; *emballagestørrelse* (forhold mellem vægten af indholdet og emballagen); og endelig *udelukkelsen* af specificerede ingredienser (APEO'er, NTA, borater, Nitromusks og polycyclic musks forbindelser); og *begrænsning* af brugen af kompleksbinderen EDTA.

Andre kriterier omfatter brugervejledning (dosering) og test for effektivitet.

Sundhedsbeskyttelsesniveauet reguleres via kosmetikdirektivet. To kriterier rækker længere end kosmetikdirektivet, og udelukker henholdsvis brugen af formaldehydfrigivende konserveringsmidler og de såkaldte "CMR kategori 3 stoffer".¹

3. Nærhedsprincippet

Kommissionen har ikke redegjort herfor. Da formålet med forslaget er at udvide rækken af produktgrupper i en allerede gældende fællesskabsregulering, vurderes det, at forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

4. Konsekvenser for Danmark

Lovgivningsmæssige konsekvenser

Forslaget medfører ingen lovgivningsmæssige konsekvenser for Danmark.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Miljømærkeordningen er frivillig, hvorfor forslaget ikke forventes at medføre konsekvenser for stat, regioner, kommuner eller erhvervsliv.

Beskyttelsesniveau

Forslaget påvirker beskyttelsesniveauet positivt. Forslaget kan medføre et ændret produktions- og forbrugsmønster – inden for produktområdet – til fordel for produkter med en mindre miljøbelastning. Brugen af mærkningen er dog frivillig. En direkte forbedring af miljøbeskyttelsen kræver, at produkter, mærket med Blomsten sælges og anvendes, i stedet for produkter med en dårligere miljøprofil. Indirekte anvendes miljømærkekriterier af producenter som intern standard for virksomhedens miljøarbejde og produkter. Dermed kan miljømærkekriterierne være med til at øge miljøbeskyttelsesniveauet, uanset om disse produkter mærkes med Blomsten eller ej.

5. Høring

Forslaget har været i høring i Danmarks miljømærkenævn med frist til 30. november 2006.

Der er kommet høringskommentar fra Danmarks Naturfredningsforening (DN). DN mener, at de manglende kriterier for sundhed er kritisk i forhold til den danske holdning om sammenhængen mellem miljø og sundhed. DN mener, at Danmark skal arbejde for at Blomst-kriterierne tilnærmes Svanens, mhp. harmonisering og yderligere opstramning i forhold til kravene som de er opstillet i forslaget.

Sagen har været forelagt EU-miljøspecialudvalget uden bemærkninger.

6. Forhandlingssituationen

Forslaget forventes at få støtte blandt flertallet af medlemsstater. Arbejdet med udviklingen af kriterierne er forestået af Norge.

Diskussionen i arbejdsgruppen og i EU's miljømærkenævn har især drejet som om to emner. Selve niveauet for miljøbeskyttelse og muligheden for kriterier for sundhed, der rækker længere end kosmetikdirektivet.

Miljø. Kriterierne er i væsentlig grad bygget op på samme måde som det nordiske miljømærke, Svanen. Det har indgået i strategien fra nordisk side, at EU's miljømærkekriterier skulle have samme omfang og niveau som Svanen. Markedsundersøgelser for sæbe og shampoo i EU har vist et andet produktudbud end det nordiske marked, og dette afspejles delvist i Blomstens kriterier, der har et lavere miljøbeskyttelsesniveau end Svanens kriterier.

Sundhed. Kommissionen har klart tilkendegivet, at den ikke vil inkludere kriterier for sundhed, der i væsentlig grad rækker længere end kosmetikdirektivet, og har henvist til kosmetikdirektivets præambel: "... kosmetiske midler må ikke være skadelige ved normal eller forudseelig anvendelse; ...", og videre i artikel 2 hedder det: "Kosmetiske midler, der bringes i handelen inden for Fællesskabet, må ikke kunne være til skade for menneskets sundhed, når de anvendes under normale betingelser eller under betingelser, som med rimelighed kan forudses, under hensyntagen til navnlig produktets præsentationsmåde, mærkning, eventuelle anvisninger vedrørende dets anvendelse og bortskaffelse

¹ Kosmetikdirektivet tillader ikke brugen af kosmetiske stoffer med kræftfremkaldende, mutagene og reproduktionstoksiske (CMR-) effekter. Der kan dispenseres fra dette forbud, for de såkaldte kategori-3 stoffer (mulighed for CMR effekt), såfremt producenten kan fremvise dokumentation for, at produktet ikke er til fare for menneskers sundhed. Denne dispensationsmulighed er ikke til stede i miljømærkekriterierne.

samt alle andre angivelser eller oplysninger fra fabrikanten eller hans befuldmægtigede eller enhver anden person, der er ansvarlig for markedsføringen af disse produkter i Fællesskabet. Anførelsen af sådanne advarsler medfører dog ikke fritagelse for forpligtelsen til at overholde direktivets øvrige krav.”

I forhold til kosmetikdirektivets regler indeholder Blomstens kriterier alligevel to vigtige sundhedskriterier, udelukkelsen af 1) formaldehydfrigivende konserveringsmidler og 2) de såkaldte ”CMR kategori 3 stoffer”.

7. Regeringens holdning

Danmark agter at stemme imod Kommissionens forslag, idet det ikke indeholder et tilstrækkelig højt beskyttelsesniveau for miljø og sundhed. Danmarks udgangspunkt for forhandlingerne om miljø og sundhed har været kriterierne i det nordiske miljømærke, Svanen.

Miljø. Flere medlemslande har støttet op om et dansk ønske om et højere miljøbeskyttelsesniveau, men ikke i et tilstrækkeligt omfang. Sæbe og shampooprodukter der sælges i EU i dag, ikke er underlagt miljøkrav. Med miljømærkekriterierne er der nu mulighed for at markedet begynder at tage hensyn til miljøforhold i formuleringen og forbruget af sæbe og shampoo. Det er produkter, der oftest – via spildevand fra husholdninger – ender i vandmiljøet. På den måde indeholder Kommissionens forslag en række krav som mange sæbe og shampooprodukter i EU i dag ikke lever op til, og Blomstens kriterier er således umiddelbart en skærpelse, men ikke til et niveau svarende til Svanens, som Danmark ønsker.

Det skal bemærkes, at EU's kommende kemikalielovgivning, REACH, vil stille miljøkrav til kemiske stoffer i kosmetiske produkter. Danmark vil arbejde for, at gyldigheden af miljømærkekriterierne reduceres til 3 år, således at vurderingerne af stoffer under REACH forordningen, kan inddrages direkte i miljømærkekriterierne.

Sundhed. Kommissionens linie i forhold til sundhed har bl.a. umuliggjort et dansk ønske om udelukkelse af hormonforstyrrende stoffer, begrænsning allergifremkaldende stoffer, herunder ønsket om produkter til børn uden parfume, og udelukkelse af bestemte parfumestoffer (heriblandt 26 deklarationspligtige og af EU udpegede parfumestoffer, der er allergifremkaldende). Danmark har forsøgt at få støtte til deciderede kriterier for sundhed i andre beslægtede fora, f.eks. EU-kommissionens arbejdsgruppe om kosmetiske produkter og arbejdsgruppen for miljø og sundhed. Dette har ikke været muligt.

Kommissionen henviser også til, at selve miljømærkeforordningen ikke giver mulighed for særlige kriterier for sundhed, og bemærker, at forhandlinger om et højere beskyttelsesniveau for sundhed under Blomsten generelt, skal ske i forbindelse med den forestående evaluering og revision af miljømærkeforordningen.

Regeringen er ikke enig i Kommissionens fortolkning af miljømærkeforordningen. Der er endvidere tale om produkter, der anvendes tæt på kroppen, hvorfor der skal iagttages forsigtighed, også overfor mere følsomme grupper, heriblandt gravide og børn. Det er regeringens holdning, at de foreliggende kriterier for sæbe og shampoo i EU-Blomsten ikke har et tilstrækkeligt højt beskyttelsesniveau for især sundhed.

I forhandlingerne over det næste år om revision af Blomstens forordning, arbejder Danmark derfor for, at sundhed bliver en parameter på samme niveau som miljø.